

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

**Quæstionum Canonicarum, In Quinque Libros
Decretalium, Tomus ...**

In Librum I. Decretalium, Per quadraginta, & tres Titulos distributum, in
quo agitur De Constitutionibus, Seu Legibus universim ...

Krimer, Ferdinand

Augustæ Vindelicorum, 1706

§. IV. Resolvuntur argumenta contraria.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-73031](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-73031)

quisiverunt? multa matrimonia erunt putatitia, multa Sacramentorum administrationes invalidæ, contractus quoque naturaliter obligantes adveniente legis notitiâ declarabuntur nulli; quæ omnia manifestam nata sunt in rempublicam inducere confusionem; ita Suarez *l. 5. de legib. c. 33. n. 8.* Laym. *l. 1. tr. 2. c. 1. & 2.* Sotus *l. 1. de just. q. 1. a. 4.* Et ideo P. Henricus Herdinck. *in M. S. d. 1. de leg. q. 7.* hanc negativam publicè Viennæ Austriæ docuit, esse *probabilem*, affirmativam verò *probabilior* ex auctoritate, & gravitate Doctorum eam tenentium.

138. Becanus *in 2. 2. tr. 3. c. 6. q. 6. n. 6.* fecutus præcitaram opinionem negantium, infert eum, qui habitat in aliqua Provincia, ubi ejusmodi leges Pontificiæ non sunt promulgatæ, liberum esse in conscientia, licet eas non servet. Azor *l. 5. instit. moral. c. 3. q. 3.* docet, opinionem negantium esse magis consentaneam juri scripto; affirmantium, consuetudini, & mori jam recepto. sed hic mos est tantum pro foro externo; imò, ut notat Reginaldus *l. 13. n. 156.* non satis constat juri scripto, cui conformis est sententia negantium, derogatum esse universaliter contrariâ consuetudine; hinc eam etiam ipse *probabilem* censet.

139. Ex his opinionibus oppositis *probabilior* videtur, quæ affirmat sufficere unam promulgationem solennem Romæ consueto more factam, non utcumque, sed completam, seu sumptam cum latitudine temporis requisita, ut moraliter diffundi possit, hoc est in notitiam deduci comunitatum, quæ per ejusmodi legem, vel constitutionem Ecclesiasticam ligandæ sunt; non autem aliter; quod intellige saltem de promulgatione illarum legum, in quantum præcipiunt, vel prohibent sub culpa, in libera earum transgressione. Nam de legibus irritantibus, & similibus dicemus infra à n. 152. Inter has etiam & leges præcisè præcipientes, vel prohibentes discrimen est; illæ enim etiam obligant ignorantes, ut dicitur communiter, quia non attendunt præcisè, & per se obligationem ad culpam in transgredientibus, sed solum actûs nullitatem, quam, ubi deinde cognoscunt, tenentur in conscientia eo actu non uti, aut quæ per illum acquisiverunt, non retinere: lex ve-

Tom. I.

rò prohibens, aut imperans ligat subditum, ut non possit sine culpa facere, aut omittere talem actum, & quamdiu ignorat invincibiliter, neque peccat, neque obligatur. Quare Suarez ait *lib. 3. de legib. c. 18. n. 11.* obligare quidem tunc legem in actu primo, nondum tamen in actu secundo.

Ratio autem nostræ responsionis est; quia nec ex natura rei, nec jure positivo major publicatio legis requiritur, ut lex, in quantum obligat ad culpam, vim istam obligandi exerere possit in subditos, ut constat à n. 119. ac dicemus in resolutione contrariorum. Et ratio ulterior est; quia tota vis, & quasi causa formalis in hac re morali, quæ contrahitur obligatio, relatè ad superiorem, habetur ab actu imperij ita subditis solenniter intimati, ut hac intimatione solenniter factâ, in eorum notitiam devenire possit, seclusâ culpabili negligentia ad sciendum, quid superior ab illis exigit; sed hoc habetur, licet ea solennis publicatio Romæ, vel in alio loco facta sit, modò sumatur in illa temporis latitudine, de qua supra n. 129. his enim positis cavetur malis omnibus, quæ auctores contrarij prudenter metuunt, si publicatio solennis non fieret in singulis provincijs, vel diocesisibus; ergo. Et pro hoc plurimum facit frequentissima jam praxis Ecclesiæ, obligantis omnes Christi fideles ad observantiam novarum constitutionum, licet extra Romam solenniter non publicentur, quod certè Summi Pontifices, qui efficaciter obligare volunt, nullo modo facerent, si vel ex natura rei, vel jure canonico alia solennis publicatio necessaria foret, id, quod mihi magno est argumento pro hac sententia; esto oppositam omnino judicem valde *probabilem*, præsertim quoad leges irritantes, inhabilitantes, & similes, quæ propter obligationem ad culpam inducunt alios etiam effectus, ut aliquid annotavimus n. 139.

§. IV.

Resolvuntur argumenta contraria.

141. **I**nduplici classe sunt rationes in contrarium; aliquæ enim militant contra sententiam, quæ tanquam *probabilior* affirmat, sufficere unicam promulgationem solenniter factam in aliquo loco, Romæ v. g. cum illa temporis latitudine, quam ex-

E 2

posui-

posuimus; aliæ, quæ negant probabilitatem opinioni contrariæ, ut insinuavimus n. 134. Ad primam ergo rationem pro prima classe, relatam n. 137. Resp. concedi, quod facti canones, & Summi etiam Pontifices, *in causis Ecclesiasticis decidendis* omnino acceptent leges civiles Principum, rationabiles, & justas; quando jure canonico nihil constitutum est, quo tales causæ decidi possent; cum, ubi lex canonica deficit, nulla videatur magis idonea, quàm civilis, & causa controversa decidi debeat secundum aliquam regulam æquitati, quam maximè attendit jus Ecclesiasticum, præ cæteris opportunam. Dico *in causis decidendis*; nam aliud est *in modo condendi, ac ferendi leges*. In hoc enim est longè alia ratio. 1. quia etiam in civilibus & ad obligandas plures etiam provincias, sufficit promulgatio legis, quantum est jure naturali, & spectatâ naturâ legis, solenniter facta in metropoli totius Regni, modò ea talis sit, de qua egimus n. 129.

142. Deinde, licet Ecclesia, etiam in hoc ipso, posset, si vellet, imitari leges Principum, qui volunt eas debere publicari *per singulas provincias*; non tamen tenetur; imò se id non sequi, patet ex pluribus constitutionibus solum Romæ publicatis, quas nihilominus ubivis locorum (postquam ad absentium notitiam pervenerint) perinde obligare, legislator constituit, ac si personaliter omnibus intimatæ forent; necessarium quoque erat, ut non imitaretur eum modum ferendi leges, qui observatur in civilibus; quia si penderet essentialiter à promulgatione in singulis, sæpe vis obligativa sacrorum canonum in provincijs temporaliter subjectis jurisdictioni diversorum Principum, inanis, & omni effectu destituta maneret; cum frequenter contingat à Principibus secularibus in suis Provincijs promulgationem legis Pontificiæ impediri.

143. Ad alteram rationem in n. 137. quòd *gravissima in Rempublicâ Christianam incommoda invehentur, si lex Ecclesiastica non publicaretur Solenniter per singulas diœceses*. Resp. hæc omnia facile caveri, esto loquamur de una promulgatione Romæ solenniter facta, si attendatur, prout hoc à nobis asseritur, nimirum *nò utcumque accipiendò promulgationem Romæ factam,*

quæ fit intra horam voce præconis, vel affixione scripturæ in uno urbis loco celebri, sed sumpta cum latitudine temporis, ut exposuimus n. 105. & 129. Sic enim non obligent, nec vim suam exerant prius, quàm cuilibet communitati, *vel* singillatim promulgentur; *vel* solennis promulgatio in Residentia Papæ facta, morali certitudine innotescat (è quibus alterutrum omnino dicimus necessarium, & quodlibet eorum sufficiens ex n. 140.) cessant omnia incommoda, quæ prudenter timeri possent ex earum legum ignorantia, quam Authores contrarij putant nascituram, si Romæ tantum promulgatæ, etiam in alijs Provincijs obligarent.

144. Ex hoc colliges, nos non utcumque asserere unicum Romæ publicationem solenniter factam sufficere; sic enim præcisè sumpta nondum lex, in vi proximè potentis obligare, vel reliquos effectus suos in actu secundo inducere, est completa, consequenter inepta, ut operetur, nisi compleatur publicatione sumptâ cum latitudine temporis, de qua dictum est, ut in communitatibus, pro quibus lex ejusmodi condita est, causare sui scientiam, vel culpabilem ignorantiam possit; si enim hæc publicatione positâ nihilominus contra legem fiat, non legis culpa est; sed culpabiliter ignorantis. Et istam publicationem jam sæpius expositam, dicimus esse conditionem saltem sine qua non, etiam in dictis legibus irritantibus, inhabilitantibus, suspendentibus &c. omnino necessariam, id quod suadet ratio desumpta ex damnis cæteroquin in Rempublicam redundaturis, contra naturam legis, in n. 137.

145. Et ideo leges revocatoriæ privilegiorum, facultatum &c. non habent vim obligandi, quousque promulgatæ non sunt, non solum in provincia, sed etiam in civitate, ac Parochia secundum Escobar, *theolog. mor. q. 2. l. 5. Becan. in 1. 2. f. 3. c. 6. p. 6. n. 7.* & communis doctrina est, debere intimari illi, cui aufertur privilegium, vel potestas. Hinc addit Azor *instit. mor. l. 5. c. 3. q. 6.* indulgentias non finiri, donec de earum revocatione certiores facti sint, quibus fuerint Pontificum beneficio concessæ: sed his factis cavetur, si publicatio earum facta sit juxta n. 129.

146. Pro solutione aliorum, quæ authores contrariæ opinionis in suum favorem assumunt, not. 1. quando in c. *Infirmis*, de pœnit. & remission. dicitur: *lege medicos non teneri, nisi postquam eam Prælati promulgaverint*; solum probari, quod hoc requiratur, quia legislator *expressè* statuit *pro tali lege*; sicut statuit in lege irritante matrimonia clandestina, quæ, ut vim habeat, debet in qualibet Parochia publicari, ut habetur in Trident. *sess. 24. de Reform. c. 1.* sed à particulari lege, in eo, quod non habet ex natura rei, arguere universim ad omnem legem, non valet argumentum.

147. Not. 2. potissimas rationes contra authores, qui docent sufficere unicam Romæ solenniter factam publicationem, nec requiri, vel ex natura legis, vel ex generali voluntate legislatoris Ecclesiastici (quod in singulis provincijs solenniter publicetur) defungi ex magnis incommodis, & detrimentis, quæ redundarent in Rempublicam Christianam; huic tamen sequelæ jam cautum est per ea, quæ diximus n. 143. & constabit magis ex sequentibus.

Not. 3. legem aliquam posse considerari 1. in quantum est præcisè novi juris inductiva, præcipiendo, vel prohibendo sic, ut ejus transgressio scienter & liberè facta imputetur ad culpam. 2. in quantum est merè pœnalis, nimirum non obligans ad culpam in conscientia, esto etiam scienter non observetur, sed præcisè ad subeundam pœnam. 3. in quantum obligat sub culpa simul, & pœna, quo sensu dicitur lex mixta. 4. in quantum est merè declarativa legis naturalis, aut positivæ, divinæ, vel humanæ, 5. in quantum est revocativa alicujus facultatis, priùs concessæ. 6. in quantum irritat aliquem actum naturaliter subsistentem, vel inhabilitat aliàs habilem, vel annullat jurisdictionem Ecclesiasticam, aut civilem &c. ut igitur in particulari de singulis agamus occasione objectionis factæ.

148. Not. 4. quæstionem posse fieri, an unica Romæ promulgatio in ejusmodi legibus sufficiat, non tantum *ad effectum obligandi*, ut exposuimus, sed etiam *ad effectum irritandi, inhabilitandi, annullandi, revocandi*? Nam ut actus nulliter fiat, non semper requiritur culpa, vel forma-

lis transgressio legis ad culpam imputabilis, sed sufficit transgressio *materialis*, & inculpabilis ommissio formæ, aut alterius alicujus ad valorem actûs substantialiter requisiti, ut patet ex plurimis exemplis, præsertim in legibus irritantibus matrimonium cum impedimento dirimente etiam ignoranter contractum.

Not. 5. opinionem negantium (*sufficere unam Romæ factam solenniter promulgationem, ut dictæ leges in alijs, etiam extra Romam, Provincijs, habeant vim sufficienter obligativam in actu primo*) posse in duplici sensu intelligi. 1. si legi canonicæ, solum Romæ solenniter promulgatæ negent vim obligandi in Provincijs, *positâ solâ illa promulgatione, & non requisitâ latitudine temporis*, ut moraliter diffundi possit taliter promulgatæ legis debita, & requisita notitia; & in hoc sensu, judico horum opinionem esse omnino veram, ut diximus supra; Secundò, si legi canonicæ, solum Romæ solenniter promulgatæ negent vim obligandi in Provincijs, *positâ illa promulgatione simul cum requisita latitudine temporis, intra quod ad earum communitates moraliter diffundi possit taliter promulgatæ legis notitia debita*, nimirum moraliter certa. & in hoc præsens quæstio est magis dubia; ad quam

Resp. 1. probabilius esse, ut lex canonica, *in quantum est merè præceptiva, vel prohibitiva*, habeat vim obligandi in actu primo proximo, vel potius in actu secundo, etiam in Provincijs, sufficere unicam Romæ factam promulgationem cum latitudine temporis, intra quod moraliter devenire possit in notitiam moraliter certam earum communitatum, quæ tali lege obstringendæ sunt, de publicatione Romæ facta. Nam qui habet moralem certitudinem de voluntate sui legitimi superioris aliquid præipientis, vel prohibentis alicui communitati, sub qua ipse continetur, tanquam pars illius, non potest licitè illi contravenire, sed obligatur præceptum implere, & prohibitum vitare; qui enim moraliter certus est, aliquid esse legitime præceptum, vel prohibitum, est moraliter certus, oppositum tali voluntati esse moraliter illicitum; consequenter se teneri, ad ei non contraveniendum; sed licet voluntas illa legitimi

Superioris Romæ solenniter publicata, non fit solenniter, ac juridicè publicata in Provincijs, fieri tamen potest moraliter, quòd intra latitudinem sufficientis temporis communitates talium provinciarum acquirant moralem certitudinem de publicatione facta Romæ, ac tenore integro talis legis, adeoque moralem certitudinem de voluntate sui legitimi Superioris; ergo. Sic Cardenas *in tract.* ad proposit: damnatas ab Innocentio XI. *differt.* 1. n. 198. & alijs.

151. Resp. 2. probabilius esse, ut lex canonica, *in quantum est declaratoria juris divini, naturalis, & positivi*, obliget etiam in provincijs, sufficere unicam Romæ factam esse promulgationem, cù temporis latitudine, ut & in illis dictis earum communitatibus morali certitudine innotescat. Quia sic etiam in illis Provincijs moraliter certum est, oppositum juri sic declarato, esse contra jus divinum, consequenter illicitum, atque adeò in praxi nullatenus exercendum; idem quoque dicendum est de lege canonica, seu Pontificia *declarante aliam legem canonicam, seu Pontificiam*, quæ prius quidem legitime, nimirum Romæ solenniter publicata fuit cum debita latitudine temporis, sed ambigui sensus fuit, propter varietatem contraria opinantium. Ratio est eadem, quæ prioris. Nam eorum, quæ jam certò sciuntur, non requiritur nova promulgatio; hæc enim requiritur ad eum finem, ut mens, & voluntas legitimi Superioris perveniat ad notitiam certam omnium subditorum, quæ si jam præsupponatur, ulterius necessaria non est, sicut quodvis medium, jam obtento fine.

152. Resp. 3. probabilius esse, ut lex canonica, seu Pontificia (*in quantum est irritans, inhabilitans, suspendens, annullans, revocans, puniens* &c. ut exposuimus à n. 147.) habeat vim efficaciter inducendi prædictos effectus etiam in alijs Provincijs, sufficere unicam Romæ promulgationem post latitudinem temporis moraliter requisiti, ut illis morali certitudine constare possit de talis legis publicatione Romæ facta. Nam sub his terminis sententia, propugnans sufficere unicam Romæ publicationem post dictam temporis latitudinem, sine alia juridica promulgatione in Provincijs, cavet omnia incom-

moda, de quibus loquitur sententia contraria in n. 137.

Ad illud dilemma *in cit. num.* 137. 153. Resp. & dico, quòd leges *irritantes* &c. Romæ solenniter publicatæ, non obligent alias provincias ante latitudinem temporis requisiti, ut habeant, aut habere queant moralem certitudinem de talis legis promulgatione facta Romæ; dist. conseq. ergo per illam unicam promulgationem, ante latitudinem illius requisiti temporis, vim obligativam in alijs provincijs non acquisiverunt. C. *post* latitudinem illius temporis requisiti. N. consequentiam. ex n. 150. Ratio hujus est, Nam qui moraliter certus est, aut, si voluisset, potuisset habere certitudinem moralem de promulgata lege à legitimo Superiore conditâ, vi cujus aliquis contractus, sine tali forma celebratus, jure positivo irritus fit; seu nulliter fit, & tamen omittit talem formam, sibi nullitatem imputare debet, non defectui promulgationis sufficientis, ut legi se conformare possit; & sic de alijs; aliàs etiam culpabiliter ignorans jejunitum (cujus notitiam concione non temerè neglectâ habuisset) culpam conijcere posset in legem, non satis notam.

Et ideo non pauci, etiam ex præcipuis Authoribus ad vim legis Pontificiæ requirentes ejus promulgationem in provincijs, non tam requirunt *promulgationem juridicam*, quàm *publicationem*, seu *notitiam* factæ promulgationis Romæ, *moraliter certam*. ut rectè observat Cardenas *cit. num.* 134. id, quod apertè suadet ratio, quam desumunt ab incommodis alioquin nascituris ignoratâ lege, etiam in inculpabiliter ignorantes vim exerente; quod sanè locum non habet in sententia, quæ prærequirit moralem certitudinem, vel saltem culpabilem legis ignorantiam in communitate, ad hoc, ut vim inducendi effectus suos obtineat, ut dictum est. Unde quando Molina *tom.* 2. *de Just. d.* 3. *q.* 5. *n.* 4. apud Nicolaum Rodriquez Ferosinum, de legibus Ecclesiasticis ad Rubric. tit. *de Constit. n.* 18. de sententia docente (*sufficere unam Romæ publicationem*) sic loquitur: *opinio illa, quòd Pontificiæ leges statim post duos menses à publicatione Romæ facta obligent totam Ecclesiam, nec necessaria sit publicatio in singulis provincijs, aut diocesis.* 154.

bus, ad effectum, quod nullus præsumatur illas ignorare, profectò non est tam certa, quàm certa supponitur; quia potius contraria meo iudicio est probabilior: solum negat uni, Romæ tantum, factæ promulgationi, certam sufficientiam intra bimestre per omnes Provincias inducendi, seu causandi necessariam notitiam talis legis, ut vim habeat obligandi, seu reddendi transgressionem imputabilem ad culpam ex præsumpta scientia legis.

155. Quòd autem Molina iudicans probabilior sententiam, quæ docet unicam Romæ solennem publicationem insufficientem, ut statim obliget post bimestre, non rejiciat opinionem, quæ admittit, unam Romæ publicationem eum debita temporis latitudine sufficientem, ut obliget etiam in Provincijs: confirmatur ex ejus verbis *tr. 2. d. 395.* apud Patrem de Cardenas *cit. n. 203.* ubi sic loquitur: sanè dicendum est, mentem Pij V. fuisse, bullam à se latam, non prius contractus, alioquin ex natura rei licitos, irritos comparatione ignoranter eos celebrantium reddere, quàm in unaquaque diocesi esset sufficienter promulgata: aut alià vià ad omnium cognitionem potuerit pervenire; ex quo clarè patet, juxta sententiam Molinæ non requiri determinatè promulgationem in omnibus provincijs juridicam legis; sed sufficere certam notitiam de promulgatione legis Romæ facta, præsertim cum ex antè citatis ejus verbis solum colligatur, eum, & meritò negare sufficere bimestre, ut lex Romæ publicata ubique obliget; quia revera ejus notitia intra bimestre moraliter diffundi non potest, non modò non per totum Christianum orbem; sed sæpe nec per unam diocesim; maxime cum Molina expressè dicat: aut alià vià (quàm promulgationis in Provincijs) ad omnium cognitionem poterit pervenire; ergo non unice per promulgationem in Provincijs.

156. Ex dictis colliges 1. etsi promulgatio legis etiam solennis physice loquendo fieri possit intra brevissimum tempus, & coram paucis personis: revera tamen, loquendo moraliter, & ut vim suam exercere possit obligandò, vel alios effectus (v. g. nullitatis, revocationis, suspensionis &c.) inducendò, non fieri tempore brevissimo, & coram paucis; sed succes-

sivè, toto nimirum eo tempore, quod moraliter necessarium est, ut illa promulgatio ad notitiam totius communitatis per illam obligandæ deveniat; nec aliter verè, ac propriè dici promulgari; nec censeri debere ante hoc tempus integrè promulgatam. Sic Castropal. *p. 1. t. 3. d. 1. p. 11. n. 6.* Ratio constat ex dictis.

Coll. 2. Si legis publicatio in notitiam absentis deveniat miraculosò modò (cum tamen humanò modò venire non potuerit) nullo modo obligare ad illius observationem, quia respectu illius non est publicata, ut constat *ex n. 103. & seqq.* ita Suarez *l. 3. c. 17. n. 14.* quod tamen videtur intelligendum de lege positiva humana. Nam si divina sit, miraculosè cognita, habet intimationem autoritativam ipsius conditoris, cujus unius virtute miraculum illud, seu notitia, ultra vires naturæ, patrata est.

Coll. 3. esto quis habeat privatam notitiam legis publicatæ v. g. Romæ, id ipsum ignorante Communitate per eam liganda, cujus ipse pars est, & membrum; non propterea obligari eà lege, tali communitati non cognita; ratio sumitur *ex n. 103.* Nam obligatio legis non descendit in membra, nisi membra sint communitatis ea lege ligatæ.

Coll. 4. quando dicimus ad legem Pontificiam, ut obliget in Provincijs, sufficere unicam promulgationem integram Romæ factam juxta *n. 139.* debere intelligi, nisi aliter in ipsa bulla habeatur; si enim voluntate legislatoris suspendatur ad certum eventum, aut circumstantiam, eà nondum posità, suspensa manet vitalis legis, ut patet ex casu decreti Tridentini, quo irritantur matrimonia clandestina.

Ad alteram classem objectionum, quas facit Cardenas, ut diximus à *n. 134.* contra sententiam negantem sufficere unicam Romæ promulgationem, contendens eam defacto non amplius esse probabilem. Resp. hanc assertionem Patris de Cardenas, tam indefinite, ac universaliter acceptam non posse admitti, quia sententia negans sufficere unicam Romæ factam promulgationem, & requirens ejusdem legis Pontificiæ promulgationem in Provincijs, ad hoc, ut in illis vim suam, vel obligandi, vel revocandi, aut annullandi, exercat potest habere plures sensus

fenfus veros, etiam nunc, & post decretum Alexandri VII. ut patebit ex seq. consequenter nullatenus in composibiles cum eo, quod stabilitum est infallibili autoritate Ecclesie in illo, aut aliis similibus decretis, quae retulimus n. 134.

160. Nam i. doctrina negantium, sufficere unicam Romae factam promulgationem (antequam haec integre facta sit, juxta n. 156.) defacto est verissima, ut constat ex dictis; alius Pontifex subditum lege sua vellet obligatum, hoc est, vellet, ut se legi Pontificiae conformaret, cujus nec notitiam, nec culpabilem ignorantiam haberet; quod est certo falsum, & omnino impossibile, ex praemissis n. 86. Secundo doctrina negantium *sufficere unicam Romae factam promulgationem, ad obligandum extra Romam unum, vel alterum, qui ejus notitiam habet, ignorante illam communitate, cujus ipse pars est*, defacto probabilis est, ut ostensum est n. 156. quia nullo modo contradicit illi decreto Alexandri VII. nec propterea docet ullam ex illis propositionibus damnatis, quae relatae sunt a n. 134.

161. Hinc omnino negatur, ex hoc, quod certum sit, ex definitione Pontificia esse scandalosam hanc propositionem (*duplicatum stipendium potest Sacerdos pro eadem missa licite accipere, applicando petenti partem specialissimam fructus ipsimet celebranti correspondentem, & hoc post decretum Urbani VIII.*) ex vi ejus decretalis, inferri, illatione evidenti, vel certa hanc ut certam: *ergo leges Pontificiae, postquam Romae publicatae sunt, obligant quemlibet etiam privatum in Provinciis, privata notitia scientem eam promulgationem, esto id ignoret communitas, cujus ipse pars est*, consequenter etiam bene negatur propositionem huic illatae oppositam, esse evidenter, vel certo falsam; quod tamen esse deberet, ut Cardenas recte concluderet.

162. Hujus ratio est i. quia, cum ea propositio *occurra* (& sic de alijs) solum damnatur, ut jacet, & consequenter; in quantum est concepta sub illis terminis *complexis*, ut notavimus alibi; ex eo, quod sit certo scandalosa, atque adeo, ut ponit Cardenas, sit certo falsum, ipsam (prout jacet) sequi, esse probabiliter tutum in praxi: solum sequitur, eam opinionem non posse

jam amplius esse probabilem, quae cum illa, in quantum complexè sumitur, est vel evidenter, vel certo incompatibilis; non autem fecus. Nam quod solum probabiliter, & non cum certitudine etiam morali opponitur propositioni evidenter, vel certo verae, non evidenter, & certo falsum est, sed solum probabiliter & cum incertitudine etiam morali. Unde licet quis supponat certo veram hanc copulativam *Petrus, & Paulus currit*; consequenter, certo falsam esse quamlibet simplicem, dicentem: *Petrus non currit, Paulus non currit*: certum tamen est, si ponatur ea propositio (*Petrus & Paulus currit*) certo falsa, nullatenus inferri legitime, & determinate hanc *Petrus non currit*, vel ista determinate, *Paulus non currit*, certo falsam esse; quia copulativa affirmativa certo falsa, potest manere certo falsa, modo una simplicium sit certo falsa, licet altera sit vera, similiter, si propositio aliqua complexa *causalis*, vel *modalis*, sit certo falsa, potest dictum propositionis manere verum, modo *causalis*, vel *modus* sit falsus; imò licet dictum, ac etiam causalis sit vera, modo *applicatio rationis, seu causalis* sit falsa, vel quia non habet vim causandi, vel quia illi dicto inepte applicatur. Sic, si ponas certo falsum: *Petrus currit, quia vestitus est in albo*: potest esse verum dictum, quod Petrus currat; & *causalis*, seu ratio, quae assumitur, quod vestitus sit in albis; & tamen propositio *causalis* manere falsa, ex defectu in causali, non habente connexionem cum dicto, vel inepte applicationis ad hoc dictum.

Sit enim haec propositio causalis: *qui non potest recitare matutinum, & laudes, non tenetur ad reliquas partes, quas potest, quia major pars trahit ad se minorem*. Haec propositio juxta Patrem de Cardenas est certo falsa; & tamen inde non sequitur, quod vi ejus determinate haec simplex (*major pars trahit ad se minorem*) sit certo falsa, cum alteri materiae applicata, recte concludat, ut dicemus a n. 174. sed solum, quod vel materiale, seu dictum illius propositionis causalis, vel haec ipsa, vel ejus applicatio ad hoc determinatum dictum, sit certo falsa; ergo, si dicit certo falsum, qui asserit: *pro eadem Missa etiam post decretum Urbani VIII. licet accipere duplex stipendium, quia illud decretum*

cretum non est publicatum in provincijs, non rectè inferitur illatione evidenti certò, ac determinatè falsam esse illam causalem (quia non est publicatum in provincijs) sed, vel dictum vel dicti causam, vel hujus applicationem ad hoc dictum, ut ostensum est.

164. Deinde supponamus cum eodem Authore, illam propositionem esse certò falsam ex damnatione Pontificia, quã illam pronuntiavit tanquam scandalosam; hoc tamen supposito, ut dicta propositio maneat certò falsa, non requiritur, ut omnes ejus partes sint certò falsæ, sed sufficit, quod sit certò falsum, vel illius propositionis complexæ dictum, vel ratio dicti, vel hujus ad illud applicatio; sed hic non concluditur determinatè, certam illius falsitatem unice ac determinatè fundari in ea causali, quia decretum Urbani VIII. non est publicatum in provincijs

165. Majoris prima pars videtur omnino certa; nam ut sit certò falsum, dari aliquod totum, v. g. hominem; non requiritur, quòd sit certò falsum, dari aliquam ejus partem v. g. animam; cum sufficiat esse certum, deficere unam ejus partem essentiali, vel hanc, vel illam; ergo, ut sit certò falsum, quòd liceat (consequenter, quòd nec post decretum Urbani VIII. sit prohibitum) accipere duplex stipendium pro una Missa, uni applicandò partem specialissimam fructus, celebranti correspondentis; non requiritur necessariò, quòd unice, vel determinatè falsa sit hæc causalis, quia decretum Urbani VIII. non est publicatum in provincijs.

166. Probatur hæc consequentia. Nam, si certò esset falsum, nullam dari rationem, seu fundamentum intrinsecum, ex quo fieret illicitum in dicto casu, etiam post decretum Urbani VIII. accipere duplex stipendium, illa propositio ex sui damnatione retineret suam falsitatem, esto verum maneret, decretum Pontificum non obligat in Provincijs, si non est publicatum in illis; ergo tam ex eo, quòd esset falsum nullum dari fundamentum intrinsecum, quo illud duplex stipendium sit illicitum; quam quòd lex Pontificia non publicata in provincijs non obliget in illis, potuit proficisci illud decretum condemnatorium dictæ opinionis, ac esse falsum; at probabilius est, profectum esse ex primo capite.

Tom. I.

Nam, ut rectè P. Illung in *Arbore Scientiæ boni, & mali*, seu Theol. pract. tr. 6 d. 5. n. 168. §. sequitur. 2. Congregatio Cardinalium, autoritate Urbani VIII. edidit decretum (contra quorundam Doctorum, spectatis rationibus naturalibus, probabilem sententiam) quo declaravit, Beneficiatos non posse accipere aliud stipendium pro ijs sacrificijs, quæ ratione beneficij ab ijs exiguntur solo numero, loco, aut tempore in fundatione expressò, nisi dantem moneant de incertitudine; cum incertum sit, an non debeat applicatio fructus ejus sacrificij juxta intentionem Fundatoris. Ex hoc enim illa propositio absoluta (quod liceat pro una missa duplex stipendium accipere) sine ulteriori modificatione prolata, omnino evadit falsa. Nam accipere stipendium certum, ex pacto applicandi fructum, de quo promittens incertus est, quòd possit, iniquum est, & contra justitiam.

Neque danti stipendium securitatem præstat sacerdos in similibus casibus sacrificij alijs debiti, accipiens pro eodem aliud stipendium, offerendò illi pro hoc stipendio fructum suum specialissimum ipsimet celebranti respondentem. Nam hujus communicabilitas est vehementer incerta (cum non egrediatur subjectum celebrantis) & apud authores est admodum controversa, ut constat Theologis; his prænotatis:

168. Infert Pater Illung loc. cit. in fine, sic loquens: Unde quo minus altero monito, & consentiente stipendium acceptari possit, prohibitum est ab Urbano VIII. Anno 1625. & deinde ab Alexandro VII. renovata prohibitio in dicta propositione octava (de qua n. 134.) damnata tanquam scandalosa. Ex hoc autem colligitur, rationem prohibendi, Urbano fuisse, injustitiam, quam continet talis contractus, incertum pro certo dandi absque monitione, & consensu dantis certum; & Alexandro VII. damnandi eam doctrinam, quam quidam defendebant tanquam non illicitam, existimantes, cessare injuriam (consequenter fundamentum prohibitionis Pontificiæ ab Urbano VIII. factæ) si sacerdos fructum specialissimum alteri, secundum stipendium offerenti, applicaret; ex quo ad summum sequitur, ex vi decreti dictam propositionem damnantis, falsum

F

sum

sum esse, licitum esse illum contractum ex eo capite, quod eo casu cesset injuria, in ejusmodi contractu contenta; non autem ex eo, quod decretum Urbani non sit publicatum in Provincijs. In eandem respon- sionem cadit, quod adducit Cardenas loco cit. ex propositione inter damnatas numero decima, cujus tenorem dedimus n. 134. Nam ratio, propter quam Urban. VIII. prohibuit propositionem dicentem: *licere sacerdoti, cui Missæ celebranda traduntur, satisfacere per alium, collato illi minore stipendio, alia parte stipendij sibi reserva- ta*, fuit occasio satis communis periculi, seu via laxandi cupiditatem turpis lucri, quam (esto jure naturali illicitam) mul- ti excusabant. Et ideo, quia per hoc, quod quidam nec curantes prohibitionem, in- sistebant illi doctrinæ, negantes, illud pro- hibitionis fundamentum in dato casu, et- iam post prohibitionem Urbani VIII. ha- bere locum: merito Alexander VII. hanc propositionem condemnavit, ut scanda- losam, non ideo, quod decretum Urba- ni VIII. vim non haberet, ex eo, quod non sit promulgatum in provincijs; sed ex eo, quod falsum sit, tali casu non deficere periculum cupiditatis immerse turpi lu- cro, quo titulo jure naturali eorum au- thorum doctrina falsa est.

169. Et ideo, etiam stante toto illo decreto Alexandri VII. in quo damnatur dicta propositio nona, potest aliquis Beneficiatus habens sufficiens stipendium, etiam in summo pro suscepta obligatione celebrandi certis diebus, si non sit personaliter obli- gatus celebrare, licet id peragere per ali- um dando illi stipendium justum licet non summum, sed medium, v. g. intra latitudinem justi stipendij, retenta sibi reli- qua parte, quæ illi ex tota massa fructuum beneficialium respondet; quia in dato ca- su deficit periculum cupiditatis exinde quaerendi turpe lucrum; nec læditur jus substituti (quia ponitur ei dari justum pre- tium) nec substituentis; quia totum jus transtulit in eum, qui onus, sub quo datum est stipendium, per substitutum (ut suppo- no) fideliter exequitur. Sic P. Illung loc. cit. tr. 6. D. 5. n. 169. qui doctrinam hanc ipso dedit, post decretum illud Alexan- dri VII. cum legitima superiorum appro- batione.

170. Quod verò affert ex propositione, in eo-

dem decreto inter damnatas duodecima, quæ sic habet (*mendicantes possunt absolve- re à casibus Episcopo reservatis non obten- ta ad id Episcoporum facultate*) non facit certò falsam hanc doctrinam: *Leges Pon- tificiæ non obligant in Provinciis, in qui- bus publicata non sunt.* Nam ea propo- sitio potest esse certò falsa, licet ista sit ve- ra, ut si simpliciter, & sine addito restrin- gente in mendicantibus asseratur ea fa- cultas non sublata, utcunque per decre- tum Pauli V. & Urbani VIII. (à quibus di- citur emanasse decretum inhibens men- dicantibus eam facultatem) quia in pro- vincijs promulgatum non est, sed ex eo, quod decreta eorum Pontificum non ex- ponantur bene v. g. dicendò, *procedere so- lum, ubi non adest verum privilegium, sed tantum ejus pretextus, vel, quod agant de privilegijs solum eatenus, in quantum sunt contraria Tridentino, volentes, sua non esse talia &c.* sed de hoc fati.

171. Illud hinc notandum, potissimam hujus authoris intentionem per hætenus allata ipsius argumenta, eò tendere, ut osten- dat, antiquatam, & non ampliùs proba- bilem esse illorum opinionem, qui docu- erunt, *legem Pontificiam non obligare in provincijs, nisi post juridicam ejus promul- gationem in illis, vel diæcesibus*; factam nimirum *authoritative*, hoc est, per eos, qui jurisdictione pollent ad publicandas leges Ecclesiasticas suis subditis more con- sucto, publicatione facta per cathedras, vel affixionem ad valvas Ecclesiæ &c. Nos id non requiri, sed sufficere unam Romæ publicationem, sed factam integrè juxta n. 156. diximus esse probabilius; quamvis negemus à P. Cardenas, vi argumentorum, quæ ab illo hætenus allata sunt, legitime probari, quod intendit.

172. Ex dictis coll. i. verum esse, quod dam- natio facta ab Alexandro dicat: *Post decre- tum Urbani scandalosum est dicere, quod licet ei sacerdoti dare alteri stipendium di- midiatum in casu num. 167.* Secundò eti- am, quod vi huius decreti falsum sit dice- re: *post decretum Urbani licet sacerdoti ac- cipere integrum stipendium, & dare alte- ri dimidiatum, etiamsi pro causali fuerit assumptum; quia decretum Urbani non est in provincijs juridicè promulgatum, ne- gari tamen ex hoc sequi determinatè: er- go falsum est; quod decretum Urbani non obliget,*

obliget, ubi non est juridicè promulgatum; sed solum: ergo falsum est, licere illam divisionem stipendij, etiam post decretum Urbani, quia per hoc, quod non sit publicatum alibi, non cessat ratio, propter quam ex natura rei illicita est ea divisio, nimirum occasio cupiditatis turpis lucri; cum ergo hæc ratio stet, etiam post decretum Urbani licet alibi non publicatum, rectè falsum dicitur, licere illam stipendij divisionem, etiam post decretum Urbani.

173. Hinc resp. in forma ad illius argumentum in n. 135. & quidem i. cum dist. majoris: opinio, licet antè probabilis, non manet probabilis, post quam evidenter, & certò sit incompatibilis cum principio certo, conc. si solum probabiliter, & etiam cum incertitudine morali fiat incompatibilis cum principio certo, neg. maj. ex n. 162. Hinc transmissa minore quoad incompatibilitatem solum probabilem, ac incertam; nego eandem quoad incompatibilitatem evidentem, & certam; consequenter etiam nego consequentiam. Ad probationem minoris resp. simpliciter negando, quod in dictis decretis Alexandri VII. (de quibus n. 134.) contineatur hoc principium certum, *leges Pontificiæ, Romæ more solito promulgatæ, obligant in provinciis, licet in illis non sint promulgatæ*; simpliciter etiam nego, hanc propositionem priori contrariam (*leges Pontificiæ non obligant in provinciis, si in illis promulgatæ non sint*) ibi damnatam esse, ut scandalosam, consequenter, *ut certò falsam*.

174. Nam in hac propositione causali, damnatam tanquam scandalosam: qui non potest matutinum & laudes, non tenetur ad minorem, quam potest, *quia major pars trahit ad se minorem*; continetur hæc: *major pars trahit ad se minorem*. Quæro jam, estne hæc propositio *major pars trahit ad se minorem*, damnata ut scandalosa, & quidem indefinitè, seu universaliter, ex eo, quod illa propositio causalis, & priorem continens, ut scandalosa damnata sit? vix credam, id affirmari ab ullo, cum in electionibus, & alijs, quæ geruntur à Communitatibus, capitulariter, vel collegialiter etiam defacto rectè procedat; sed similis priori propositioni causali est ista: *sacerdos potest dupliatum stipendium licitè accipere pro eadem missa*, unum nimirum pro parte correspondente gene-

Tom. I.

raliter missæ; alterum pro parte correspondente specialiter celebranti, etiam post decretum Urbani VIII. seu ut explicat Cardenas, non obstante decreto Urbani VIII. prohibente talem acceptionem, *quia decretum non publicatum in provinciis illis non obligat*; ergo licet hæc (*decretum Pontificum non publicatum in Provinciis, in illis non obligat*) concederetur inclusa in illa damnata tanquam scandalosa, non propterea ista contenta damnata esset ut scandalosa; cujus ratio est ex n. 163.

Resp. 2. ad idem argumentum in n. 135. transmissa majore, nego min. ad hujus probationem neg. ma. Nam ex certa falsitate propositionis affirmativæ complexæ, & causalis, malè concluditur: ergo hæc determinatè pars complexi, est determinatè falsa; & contradictorium illius, certò verum, ut constat ex n. 163. aliàs ex hoc, quod certò falsum sit, *in hoc cubiculo datur fornax, quia est viridis*, inferre liceret, ut falsum determinatè: *ergo fornax non est viridis*, quia est contenta in propositione complexa certò falsa. Damnatur igitur sententia dicens licitè accipi duplex illud stipendium, etiam post decretum Urbani; tanquam scandalosa; quia etiam, si tale decretum non sit publicatum in provincijs, per hoc non deficit ratio illiciti, quæ est cupiditas turpis lucri, & venditio specialissimi fructus ex missa respondentis celebranti; quæ est manifestè simoniaca; non igitur evidens, aut certum est, propositionem negantem, solum publicationem Romæ factam sufficere, ut ubique obliget, esse impossibilem cum principio certo, post decretum Alexandri VII. ut contendit Cardenas in n. 135.

§. V.

An leges Pontificiæ promulgatæ, primum obligent post bimestre, lapsum à die promulgationis factæ?

Supponendum, stando in natura legis 176. Sex dictis colligi posse, quando legestam canonicæ, quam civiles obligent; hæc enim est, quod lex, postquam debite publicata est, suppositis cæteris ad legis naturam essentialiter requisitis, statim obliget, nisi legislator apponat terminum à die promulgationis factæ computandum,

F 2

ante